

Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών

«ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ»

www.epimorfosi.edu.gr

Αθήνα, Ιούνιος 2010

Πρόλογος

Το νέο σχολείο οφείλει να προετοιμάσει με κριτικό τρόπο τον αυριανό πολίτη της αναδυόμενης Κοινωνίας της Γνώσης, προκειμένου να είναι σε θέση ως υπεύθυνος, δημοκρατικός, ενεργός και σκεπτόμενος πολίτης να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις, αλλά και να αδράξει τις ευκαιρίες της νέας εποχής, μετασχηματίζοντας την κοινωνική και οικονομική πραγματικότητα που τον περιβάλλει.

Στο Νέο Σχολείο μαθητές και εκπαιδευτικοί θα πρέπει να είναι σε θέση να αυτενεργούν και να διαχειρίζονται με κριτικό και δημιουργικό τρόπο τον τεράστιο όγκο της παρεχόμενης πληροφορίας, ώστε να μετεξελιχτούν σε παραγωγούς περιεχομένου που θα αντανakλά τις δικές τους αξίες και προτεραιότητες, οικοδομώντας, κατά συνέπεια, τη δική τους εναλλακτική οπτική για τη «διδασκτέα ύλη» της τάξης τους.

Στο περιβάλλον του νέου σχολείου θα πρέπει να αναδεικνύεται ο κοινωνικός ρόλος του εκπαιδευτικού και, με αυτή την έννοια, ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί σε ζητήματα που άπτονται της δυναμικής της ομάδας και των σχέσεων στη σχολική τάξη.

Η εκπλήρωση των ανωτέρω στόχων προϋποθέτει τον μετασχηματισμό του ρόλου και της διδακτικής προσέγγισης των εκπαιδευτικών της πράξης.

Με βάση την έως τώρα εμπειρία από την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στη χώρα μας, τα πορίσματα σχετικών επιστημονικών ερευνών, τη διεθνή εμπειρία (όπως αυτή προκύπτει από την ανασκόπηση της διεθνούς βιβλιογραφίας) κατατίθεται προς διαβούλευση με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς αλλά και τον κάθε πολίτη το πλαίσιο διαβούλευσης σχετικά με την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών για το Νέο Σχολείο, με την πεποίθηση ότι θα συμβάλει σημαντικά στη διαμόρφωση του «Μείζονος Επιμορφωτικού Προγράμματος».

Περιεχόμενα

1. Το Πλαίσιο Αναφοράς του Επιμορφωτικού Προγράμματος
2. Το Πλαίσιο Σχεδιασμού και Διαμόρφωσης του Επιμορφωτικού Προγράμματος
3. Περιγραφή του Φυσικού Αντικειμένου του Επιμορφωτικού Προγράμματος για το Νέο Σχολείο

1. Το Πλαίσιο Αναφοράς του Επιμορφωτικού Προγράμματος

Η Κοινωνία της Γνώσης αποτελεί στις μέρες μας τη σημαντικότερη προτεραιότητα των ανεπτυγμένων χωρών σε παγκόσμιο επίπεδο, αναδεικνύοντας τον πρωτεύοντα ρόλο της γνώσης ως βασικού συστατικού στοιχείου της προσωπικής ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής.

Η έλευση της Κοινωνίας της Γνώσης επιφέρει σημαντικές αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε την προσωπική, κοινωνική και εργασιακή μας καθημερινότητα. Οι συνεχείς μεταβολές που συντελούνται στο πλαίσιο του παγκοσμιοποιημένου οικονομικού και τεχνολογικού περιβάλλοντος συμβάλλουν στη δημιουργία ενός νέου κοινωνικού γίνεσθαι, αναδεικνύοντας νέους τρόπους επικοινωνίας, νέους κανόνες συμπεριφοράς, νέα πρότυπα και αξίες ζωής. Η έκρηξη της κοινωνικής δικτύωσης σε πλανητικό επίπεδο, ο τεράστιος όγκος και η πολλαπλότητα της προσφερόμενης ψηφιακής πληροφορίας, σε συνδυασμό με την ταχυστάτη απαξίωση της γνώσης, δημιουργούν ένα πρωτόγνωρο κοινωνικό, πολιτισμικό και οικονομικό περιβάλλον.

Το νέο σχολείο οφείλει να προετοιμάσει με κριτικό τρόπο τον αυριανό πολίτη της αναδυόμενης Κοινωνίας της Γνώσης, προκειμένου να είναι σε θέση ως υπεύθυνος, δημοκρατικός, ενεργός και σκεπτόμενος πολίτης να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις, αλλά και να αδράξει τις ευκαιρίες της νέας εποχής. Υπό αυτή την έννοια, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην ανάπτυξη των απαιτούμενων γνωστικών, κοινωνικών και τεχνολογικών δεξιοτήτων.

Τα νέα προγράμματα σπουδών που θα υπηρετήσουν τη φιλοσοφία του νέου σχολείου¹ οφείλουν να είναι ανοικτά και ευέλικτα, στοχοκεντρικά, ενιαία και συνεκτικά, συνοπτικά, διαθεματικά και θα πρέπει να στηρίζονται στο σεβασμό των διαφορετικών ρυθμών μάθησης των μαθητών, των ιδιομορφιών στην τάξη, καθώς και στις διαφορετικές κοινωνικοπολιτισμικές αναπαραστάσεις.

Προκειμένου τα νέα προγράμματα σπουδών να ενταχθούν στην σχολική καθημερινότητα, οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί θα ενθαρρύνονται να αυτενεργούν και να διαχειρίζονται με κριτικό και δημιουργικό τρόπο τον τεράστιο όγκο της παρεχόμενης πληροφορίας, ώστε να μετεξελιχτούν σε παραγωγούς περιεχομένου που αντανάκλα τις δικές τους αξίες και προτεραιότητες.

Στο περιβάλλον του νέου σχολείου, αναδεικνύεται ο κοινωνικός ρόλος του εκπαιδευτικού και, με αυτή την έννοια, ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί σε ζητήματα που άπτονται της δυναμικής της ομάδας και των σχέσεων στη σχολική τάξη (ιδιαίτερα στο σημερινό οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον) καθώς και σε ζητήματα ηγεσίας και διοίκησης της σχολικής μονάδας. Επομένως ο ρόλος της επιμόρφωσης είναι διττός, καθώς από τη μια θα πρέπει να υποστηρίξει το ανωτέρω θεωρητικό υπόβαθρο, με όρους διδακτικής πράξης που λαμβάνουν υπόψη τις σημερινές συνθήκες της σχολικής καθημερινότητας, και από την άλλη να θέσει τις βάσεις για το μετασχηματισμό της. Το σημερινό οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον θέτει νέες προκλήσεις αλλά και δυσκολίες, που θα πρέπει να αντιμετωπιστούν άμεσα και αποτελεσματικά.

¹ Νέο Σχολείο: Πρώτα ο Μαθητής (2010). Υπουργείο Παιδείας Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων.

2. Το Πλαίσιο Σχεδιασμού και Διαμόρφωσης του Επιμορφωτικού Προγράμματος

Ο σχεδιασμός και η διαμόρφωση του επιμορφωτικού προγράμματος θα στηριχτεί στους εξής πυλώνες:

A. Διαβούλευση με εκπαιδευτικούς, κοινωνικούς και επιστημονικούς φορείς

Το Τμήμα Επιμόρφωσης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου έχει εκπονήσει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο διαβούλευσης με εκπαιδευτικούς, κοινωνικούς και επιστημονικούς φορείς.

Σκοπός της διαβούλευσης είναι η αξιοποίηση των θέσεων και απόψεων όλων των εμπλεκόμενων φορέων σχετικά με το περιεχόμενο και τη μεθοδολογία του επιμορφωτικού προγράμματος.

B. Διερεύνηση επιμορφωτικών αναγκών

Το Τμήμα Επιμόρφωσης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου έχει εκπονήσει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο διερεύνησης των επιμορφωτικών αναγκών που απευθύνεται:

- στους εκπαιδευτικούς της Α'βάθμιας και Β'θμιας εκπαίδευσης
- στα διοικητικά στελέχη της εκπαίδευσης
- στους σχολικούς συμβούλους
- στους διευθυντές των σχολείων.

Τα ερωτηματολόγια απευθύνονται στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας. Σκοπός της διεύρυνσης είναι η αποτύπωση των απόψεων και των θέσεων της εκπαιδευτικής κοινότητας για όλα τα θέματα που αφορούν το επιμορφωτικό πρόγραμμα.

Γ. Πρόσκληση κατάθεσης καλών πρακτικών προς όλους τους εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας, Δευτεροβάθμιας και Τεχνικής -Επαγγελματικής Εκπαίδευσης

Με δημόσια και ανοιχτή πρόσκληση μέσω του διαδικτύου, καλούνται οι εκπαιδευτικοί είτε μεμονωμένα είτε σε ομάδες να αποστείλουν σχέδια καλών πρακτικών² που ενδεχομένως χρησιμοποίησαν ή χρησιμοποιούν στη σχολική μονάδα όπου εργάζονται (Νηπιαγωγείο, Δημοτικό, Γυμνάσιο Λύκειο, ΤΕΕ).

Ορισμένες από τις Καλές Πρακτικές θα αποτελέσουν μέρος του ηλεκτρονικού ή/και έντυπου επιμορφωτικού υλικού του επιμορφωτικού προγράμματος, με επώνυμη αναφορά στο/στους δημιουργό/ους τους.

Δ. Αξιοποίηση της ελληνικής και διεθνούς εμπειρίας

Εκπονούνται μελέτες αποτύπωσης της ευρωπαϊκής εμπειρίας από παρόμοια προγράμματα επιμόρφωσης σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο και θα αποτυπωθούν σε σχετική έκθεση, η οποία ολοκληρώνεται στα μέσα Ιουνίου.

² Παράρτημα 6

Ε. Δημιουργία ολοκληρωμένου διαδικτυακού περιβάλλοντος επιμόρφωσης www.epimorfosi.edu.gr

Για την υλοποίηση των ανωτέρω δράσεων έχει προβλεφτεί ο σχεδιασμός ενός ολοκληρωμένου περιβάλλοντος στο διαδίκτυο που θα αφορά την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Για τον σκοπό αυτό, στις 13 Μαΐου 2010, δεσμεύτηκε από την Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών για λογαριασμό του Π.Ι η διεύθυνση www.epimorfosi.edu.gr, η οποία και φιλοδοξεί να αποτελέσει την ενιαία πύλη επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών.

Τα αποτελέσματα της διαβούλευσης και της διερεύνησης αναγκών θα αποτελέσουν τη βάση πάνω στην οποία η επιστημονική επιτροπή του προγράμματος θα διαμορφώσει το τελικό πλαίσιο σχεδιασμού της επιμόρφωσης.

Το τελικό πλαίσιο σχεδιασμού προτείνεται να παρουσιαστεί σε ημερίδα με συμμετοχή όλων των φορέων που συμμετείχαν στις διαδικασίες διαμόρφωσης του πλαισίου σχεδιασμού του επιμορφωτικού προγράμματος.

3. Περιγραφή του Φυσικού Αντικειμένου του Επιμορφωτικού Προγράμματος για το Νέο Σχολείο

Φυσικό αντικείμενο της πρότασης που κατατίθεται για διαβούλευση είναι η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών για το νέο σχολείο, η οποία θα υλοποιηθεί σε δύο φάσεις (Α' και Β') και θα ολοκληρωθεί τον Δεκέμβριο του 2013.

Η επιμόρφωση απευθύνεται στους εκπαιδευτικούς όλων των ειδικοτήτων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (περίπου 150.000 άτομα), ανεξαρτήτως των τεχνολογικών μέσων και δεξιοτήτων που διαθέτουν.

3.1 Φιλοσοφία και Αρχές

Με βάση την έως τώρα εμπειρία από την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στη χώρα μας, τα πορίσματα σχετικών επιστημονικών ερευνών και τη διεθνή εμπειρία (όπως αυτή προκύπτει από την ανασκόπηση της διεθνούς βιβλιογραφίας) και σε συνάρτηση με τα αποτελέσματα της διαβούλευσης και της διερεύνησης των επιμορφωτικών αναγκών, σχεδιάζεται ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα παιδαγωγικής επιμόρφωσης του συνόλου των εκπαιδευτικών.

Η φιλοσοφία του προτεινόμενου επιμορφωτικού προγράμματος στηρίζεται στις αρχές της εκπαίδευσης ενηλίκων και θα μεριμνά για τη μέγιστη δυνατή ευελιξία στο χώρο, το χρόνο και τους ιδιαίτερους ρυθμούς μάθησης των επιμορφωνόμενων, με βάση τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, ενώ παράλληλα προβλέπεται η αξιοποίηση καινοτομικών εφαρμογών από τον ελλαδικό και διεθνή χώρο.

Το προτεινόμενο πλαίσιο Επιμόρφωσης διέπεται από τις ακόλουθες αρχές:

1. Προαιρετικότητα της επιμορφωτικής διαδικασίας με παράλληλη θέσπιση πλαισίου κινήτρων
2. Ενεργητική συμμετοχή του επιμορφωνόμενου: Ο επιμορφωνόμενος ενθαρρύνεται να συμβάλει στη διαμόρφωση του σκοπού, των στόχων και του περιεχομένου της επιμόρφωσης. Καλείται να γίνει συνδημιουργός του εκπαιδευτικού υλικού, αξιοποιώντας και διαμοιράζοντας με τους συναδέλφους του την ανεκτίμητη εμπειρία που διαθέτει ως εκπαιδευτικός της πράξης.
3. Ευρετική Πορεία προς την γνώση: Ο επιμορφωνόμενος ενθαρρύνεται να ανακαλύψει ο ίδιος τη γνώση, μέσω της αλληλεπίδρασης με το εκπαιδευτικό υλικό, τον επιμορφωτή και τους άλλους εκπαιδευόμενους και της δημιουργίας κοινοτήτων μάθησης κ.λπ.
4. Άμεση εφαρμογή και σύνδεση της επιμόρφωσης με την σχολική τάξη: Ο επιμορφωνόμενος ενθαρρύνεται να εφαρμόσει άμεσα στη σχολική τάξη το αντικείμενο της επιμόρφωσης, ενώ υποστηρίζεται με το ανάλογο εκπαιδευτικό υλικό και τη συνεχή ανατροφοδότηση από τον επιμορφωτή και τους υπόλοιπους επιμορφούμενους, καθ' όλη την διάρκεια του προγράμματος.

5. Ευελιξία: Παρέχεται στους επιμορφωνόμενους ευελιξία στο χώρο, το χρόνο και το ρυθμό των επιμορφωτικών δράσεων, ο συνδυασμός της δια ζώσης με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, και η δυνατότητα αξιοποίησης έντυπου και ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού.
6. Κοινωνική Αλληλεπίδραση: Δίνεται έμφαση στη δημιουργία περιβάλλοντος δυναμικής κοινωνικής αλληλεπίδρασης, μέσα από ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες και συμμετοχικές εκπαιδευτικές τεχνικές.

3.2 Προτεινόμενοι Στόχοι της Επιμόρφωσης

- η αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης και η επιτυχία του νέου σχολείου, οι οποίες θα αναδείξουν το ρόλο του ως βασικού πυλώνα αλλαγής και μετασχηματισμού,
- η δημιουργία προϋποθέσεων επαναοριοθέτησης του ρόλου του εκπαιδευτικού ως σχεδιαστή και εμπνευστή της σύγχρονης διδακτικής εμπειρίας. Η αλλαγή της φυσιογνωμίας ολόκληρης της σχολικής μονάδας σε μια κοινότητα μάθησης που διαχειρίζεται και οργανώνει με σύγχρονους τρόπους την παραγωγή γνώσης στους κόλπους της,
- η ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών σχετικά με την αντίληψη και την πρακτική του νέου σχολείου, η εμπέδωση της φιλοσοφίας και των στόχων του, καθώς και εξοικείωσή τους με τα νέα Προγράμματα Σπουδών,
- η βελτίωση της επικοινωνίας εκπαιδευτικού - μαθητή μέσα στην τάξη,
- η καλλιέργεια των γνώσεων των εκπαιδευτικών σχετικά με τις ψυχικές, κοινωνικές, πνευματικές και άλλες ανάγκες των παιδιών σε κάθε στάδιο ανάπτυξης τους,
- η αξιοποίηση πολυτροπικών διδακτικών για όλα τα αντικείμενα σύμφωνα με τις εθνικές προδιαγραφές των Προγραμμάτων Σπουδών,
- η ανάπτυξη δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών για έγκαιρη διάγνωση και διαχείριση των μαθησιακών προβλημάτων και των ιδιαίτερων καταστάσεων των μαθητών στην καθημερινή εκπαιδευτική πρακτική,
- η δημιουργία συνεργατικών κοινοτήτων μάθησης και υποστήριξης των εκπαιδευτικών με τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης,
- η σύνδεση του σχολείου με τις διαδικασίες της δια βίου μάθησης,
- η ανάπτυξη των οριζόντιων ικανοτήτων των μαθητών (δημιουργικότητα, κριτική σκέψη, επικοινωνία, συνεργατικότητα, προγραμματισμός ενεργειών, εξοικείωση με τις τέχνες, ανάληψη πρωτοβουλιών, ικανότητα του «μαθαίνω να μαθαίνω»).
- η εξοικείωση με την παιδαγωγική αξιοποίηση των ΤΠΕ (π.χ. διαδραστικός πίνακας, ψηφιοποιημένο εκπαιδευτικό υλικό, ασφαλής χρήση του διαδικτύου κ.α.) στην εκπαιδευτική πράξη.

3.3 Προτεινόμενη Μεθοδολογία της Επιμόρφωσης

Η προτεινόμενη μεθοδολογία επιμόρφωσης διαμορφώνεται, λαμβάνοντας υπόψη τη βασική αρχή, σύμφωνα με την οποία η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ του νέου σχολείου αποτελεί την αφετηρία αλλά και το πλαίσιο αναφοράς του προγράμματος επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών. Ενσωματώνει σημαντικά καινοτομικά στοιχεία τα οποία τεκμηριώνονται βιβλιογραφικά τόσο από την διεθνή όσο και την αντίστοιχη ελληνική εμπειρία και στηρίζεται σε τέσσερις βασικούς πυλώνες, οι οποίοι θα εμπλουτιστούν και θα οριστικοποιηθούν, με βάση τα αποτελέσματα της διαβούλευσης και της μελέτης διερεύνησης.

Οι τέσσερις πυλώνες είναι οι εξής:

A. Η έμφαση στη διδακτική πράξη

Η επιμόρφωση δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην υποστήριξη του εκπαιδευτικού στη σχολική καθημερινότητα και πρακτική.

Το ενδιαφέρον εστιάζεται ενδεικτικά σε:

- θέματα σχεδιασμού μιας διδασκαλίας ή ενός διδακτικού σεναρίου ή ενός project, με στόχο την ενεργοποίηση των εκπαιδευτικών και των μαθητών και την ανάδειξη του ρόλου τους στη διαμόρφωση του εκπαιδευτικού περιεχομένου και του παιδαγωγικού πλαισίου του νέου σχολείου,
- ζητήματα σχέσεων μεταξύ μαθητών, γονέων και εκπαιδευτικών, στο πλαίσιο της τάξης και της ευρύτερης κοινωνίας, με στόχο την ενεργό εμπλοκή των εκπαιδευτικών στη διαμόρφωση της ευρύτερης φιλοσοφίας του νέου σχολείου,
- δράσεις που συμβάλλουν στο άνοιγμα του σχολείου στην τοπική κοινωνία,
- θέματα που άπτονται της εκπαιδευτικής αξιοποίησης των ΤΠΕ στη σχολική πράξη,
- σε θέματα διοίκησης και ηγεσίας,
- πρακτικές που συμβάλλουν στη δημιουργία συνεργατικού κλίματος και στην αξιοποίηση της δυναμικής της ομάδας για παιδαγωγικούς σκοπούς.

B. Η αξιοποίηση της μεθοδολογίας της εκπαίδευσης ενηλίκων:

Οι εκπαιδευτικοί είναι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι. Έχουν γνώσεις, βιώματα, εμπειρίες και αναπαραστάσεις, που συγκροτούν τη βάση της επαγγελματικής τους ταυτότητας. Η μεθοδολογία της επιμόρφωσης οφείλει να στηριχτεί στις αρχές της εκπαίδευσης ενηλίκων, προκειμένου, αφενός, να σεβαστεί την εμπειρία τους και να μάθει από αυτήν και, αφετέρου, να τους δώσει όλα εκείνα τα εργαλεία (μεθοδολογικά, εννοιολογικά), προκειμένου να είναι σε θέση οι ίδιοι να διερευνήσουν τους τρόπους με τους οποίους θα μετασχηματίσουν την μορφή της διδασκαλίας τους.

Στην πράξη, σημαίνει ότι οι εκπαιδευτικοί συμμετέχουν ενεργά και διαμορφώνουν οι ίδιοι σε συνεργασία με τον επιμορφωτή τους το πλαίσιο της επιμόρφωσης τους, διαμοιράζοντας τις γνώσεις, τα βιώματα και τις εμπειρίες τους με τους συναδέλφους τους. Αυτό επιτυγχάνεται μέσα από την εφαρμογή σύγχρονων εκπαιδευτικών μεθόδων και τεχνικών (project method, debating method, ομαδοσυνεργατική μεθοδολογία, ασκήσεις, μελέτες περίπτωσης, παιχνίδια ρολών, προσομοιώσεις κ.ά.).

Γ. Η αξιοποίηση της μεθοδολογίας της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης

Η επιμόρφωση στοχεύει στην ενεργοποίηση του εκπαιδευομένου καθοδηγώντας τον σε μια ευρετική πορεία προς την γνώση και διασφαλίζει τη μέγιστη δυνατή ευελιξία στον χώρο τον χρόνο και τον ρυθμό της μάθησης. Το θεωρητικό αυτό ζητούμενο επιχειρείται να εφαρμοστεί στην πράξη μέσα από τη χρήση μεθόδων εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

Οι εκπαιδευόμενοι θα έχουν στη διάθεση τους έντυπο και ψηφιακό υλικό, προκειμένου να εστιάζουν σε θέματα που οι ίδιοι κρίνουν ότι τους είναι χρήσιμα και, με αυτό τον τρόπο, να συμβάλουν στη διαμόρφωση της μορφωτικής τους φυσιογνωμίας. Στο πλαίσιο του ολοκληρωμένου διαδικτυακού περιβάλλοντος, θα έχουν τη δυνατότητα να επικοινωνούν και να ανταλλάσσουν απόψεις, να διαμοιράζονται πρακτικές, βιώματα και εμπειρίες με τους συναδέλφους τους, διαμορφώνοντας τις δικές τους κοινότητες ενδιαφέροντος.

Δ. Η εφαρμογή των θεμάτων επιμόρφωσης στη σχολική τάξη- ο αναστοχασμός

Ο σχεδιασμός της επιμόρφωσης θα πρέπει να προσφέρει στον εκπαιδευτικό την δυνατότητα να εφαρμόζει με κριτικό τρόπο αυτά που διαπραγματεύεται στο επιμορφωτικό πρόγραμμα, να διερευνά τη χρησιμότητα τους, να προτείνει νέους εναλλακτικούς τρόπους εφαρμογής με βάση τις ιδιαιτερότητες της τάξης του.

Το πιο σημαντικό, όμως, στοιχείο ενός επιμορφωτικού προγράμματος αποτελεί η δυνατότητα που προσφέρεται στον εκπαιδευτικό να μοιράζεται αυτή την εμπειρία με τους άλλους συναδέλφους του, μέσα από μια ανοιχτή διαδικασία αναστοχασμού και συνεργατικής οικοδόμησης της γνώσης. Σε αυτό το σημείο αναδεικνύεται η κρισιμότητα του ρόλου του επιμορφωτή αλλά και του εκπαιδευτικού υλικού.

3.4 Περιεχόμενο της Επιμόρφωσης

Το περιεχόμενο της επιμόρφωσης θα πρέπει να υπηρετεί τη βασική αρχή σύμφωνα με την οποία ο εκπαιδευτικός διερευνά και ανακαλύπτει τη φιλοσοφία και τις αρχές του νέου σχολείου μέσα από όρους διδακτικής πράξης.

Αυτό επιτυγχάνεται τόσο στο επίπεδο του διδακτικού σχεδιασμού σε αυθεντικά περιβάλλοντα μάθησης (σχέδια διδασκαλίας, σενάρια, projects σε πραγματικές συνθήκες διδασκαλίας) όσο και στο επίπεδο των σχέσεων μέσα στην τάξη μεταξύ εκπαιδευτικών, μαθητών και γονέων. Επίσης προβλέπεται να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση σε θέματα ηγεσίας και διοίκησης, αξιοποίησης των ΤΠΕ στην σχολική τάξη καθώς και στη σύνδεση του σχολείου με την τοπική κοινωνία και τις στρατηγικές της δια βίου μάθησης.

Το τελικό περιεχόμενο της επιμόρφωσης θα διαμορφωθεί σε μεγάλο βαθμό με βάση τα αποτελέσματα της διαβούλευσης, της διερεύνησης των αναγκών και της μέχρι σήμερα συσσωρευμένης εμπειρίας τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο.

Στην πορεία της επιμόρφωσης και ιδιαίτερα όταν θα έχουν ολοκληρωθεί οι σχετικές δράσεις (Νέα Προγράμματα Σπουδών, Ψηφιακό Σχολείο, Επιμόρφωση στις ΤΠΕ), θα ενσωματώνονται συνεχώς ώριμα στοιχεία από αυτά τα προγράμματα και θα αξιοποιούνται προτάσεις και ιδέες από τους αρμόδιους για τη διαμόρφωση των προγραμμάτων αυτών. Για τον σκοπό αυτό, συστήνονται μεικτές συμβουλευτικές επιτροπές. Κομβικό σημείο στην όλη προσπάθεια αποτελεί η ολοκλήρωση του υλικού για τους εκπαιδευτικούς που θα συνοδεύει τα νέα προγράμματα σπουδών.

3.5 Υλοποίηση του Επιμορφωτικού Προγράμματος

3.5.1 Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών

Τμήματα Επιμορφωνόμενων

Στο πλαίσιο της επιμορφωτικής διαδικασίας, οι επιμορφωνόμενοι προτείνεται να κατανεμηθούν ανάλογα με τον κλάδο τους σε τμήματα μάθησης ως εξής:

1. Νηπιαγωγοί
2. Δάσκαλοι
3. Φιλολόγοι
4. Θεολόγοι
5. ΠΕ4 (Φυσικοί, Χημικοί, Βιολόγοι κ.ά.)
6. Μαθηματικοί
7. Καθηγητές Πληροφορικής, Προγραμματιστές Η/Υ
8. Καθηγητές Ξένων Γλωσσών
9. Καθηγητές Τεχνικής – Επαγγελματικής Εκπαίδευσης
10. Καθηγητές Φυσικής Αγωγής

Οι εκπαιδευτικοί των λοιπών κλάδων προτείνεται να κατανεμηθούν στα ανωτέρω είδη Τμημάτων ή σε ad hoc Τμήματα για την ειδικότητά τους.

Διάρκεια και Χαρακτήρας Επιμορφωτικού Προγράμματος:

Το επιμορφωτικό πρόγραμμα προτείνεται να είναι διάρκειας διακοσίων (200) ωρών και να πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο της Συνδυαστικής Μάθησης (Blended Learning), δηλαδή να περιλαμβάνει σεμινάρια δια ζώσης διδασκαλίας (face-to-face) και αξιοποίηση της μεθοδολογίας που αφορά την εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

Ο σχεδιασμός αυτός κρίνεται καταλληλότερος, διότι λαμβάνει υπόψη όλες τις ιδιαιτερότητες που χαρακτηρίζουν το εκπαιδευτικό έργο (γεωγραφική εξακτίωση σχολικών μονάδων, σχολικές αργίες, διενέργεια πανελλαδικών εξετάσεων, κ.ά.). Άλλωστε, από προηγούμενη εμπειρία στην Ελλάδα και διεθνώς, προκύπτει ότι η συνδυαστική μέθοδος έχει αποδειχθεί πολύ αποτελεσματική, ιδίως όταν πρόκειται για επιμόρφωση ενηλίκων ατόμων με οικογενειακές και επαγγελματικές υποχρεώσεις.

Η οριστική διαμόρφωση της διάρκειας και του χαρακτήρα του επιμορφωτικού προγράμματος θα στηριχτεί στα αποτελέσματα τα οποία θα προκύψουν από τις δράσεις διαβούλευσης και τη μελέτη των επιμορφωτικών αναγκών.

Διαδικασία Πρόσκλησης Εκπαιδευτικών προς Επιμόρφωση:

Προτείνεται διαδικασία ενημέρωσης / πρόσκλησης εκπαιδευτικών προς επιμόρφωση. Θα απευθυνθεί ειδική πρόσκληση στους εκπαιδευτικούς όλης της χώρας, μέσω των κατά τόπους Πρωτοβάθμιων και Δευτεροβάθμιων Διευθύνσεων και Γραφείων Εκπαίδευσης της χώρας. Θα γίνει πρόσκληση δύο, τρεις ή και περισσότερες φορές, ανάλογα με τη ανταπόκρισή Των εκπαιδευτικών και σε κάθε στάδιο της Επιμορφωτικής Διοργάνωσης.

3.5.2 Επιμόρφωση Επιμορφωτών

Διαδικασία Πρόσκλησης Υποψηφίων Επιμορφωτών:

Οι επιμορφωτές του προγράμματος, θα αναζητηθούν με ανοικτή πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος. Η επιλογή τους θα γίνει σύμφωνα με κριτήρια που θα καθοριστούν και θα δημοσιευτούν στο διαδίκτυο. Η πρόσκληση θα απευθύνεται σε υποψήφιους επιμορφωτές Α επιπέδου (επιμορφωτές επιμορφωτών) και σε υποψήφιους επιμορφωτές Β επιπέδου (επιμορφωτές εκπαιδευτικών). Για τους τελευταίους θα γίνει πρόσκληση δύο ή και περισσότερες φορές, ανάλογα με την εκδήλωση ενδιαφέροντος και τις απαιτήσεις σε κάθε στάδιο της Επιμορφωτικής Διοργάνωσης.

Επιμόρφωση Επιμορφωτών

Η επιμόρφωση των επιμορφωτών διακρίνεται σε 2 επίπεδα:

- Επιμόρφωσης επιμορφωτών Α' (επιμορφωτές επιμορφωτών),
- Επιμόρφωσης επιμορφωτών Β' (επιμορφωτές εκπαιδευτικών).

Δημιουργία Ενιαίου Μητρώου

Οι επιμορφωτές Α' και Β' θα καταχωριστούν σε ειδικό Αρχείο Επιμορφωτών των Εκπαιδευτικών. Θα καλούνται ως επιμορφωτές των εκπαιδευτικών, ανάλογα με τις ανάγκες της κάθε επιμορφωτικής διοργάνωσης. Το μητρώο συγκροτείται μετά την επιτυχή επιμόρφωσή τους, και επικαιροποιείται κάθε φορά που πραγματοποιείται επιμόρφωση σε νέους επιμορφωτές. Συνεπώς το αρχείο θα επικαιροποιηθεί τουλάχιστον μία φορά, με προσθήκη νέων επιμορφωτών Β' (ή και διαγραφή μετά από αποχώρηση επιμορφωτών).

3.5.3 Διαμόρφωση Εκπαιδευτικού Υλικού

Η διαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού αποτελεί ένα από τα πλέον σημαντικά σημεία για την επιτυχή υλοποίηση του όλου εγχειρήματος.

Το εκπαιδευτικό Υλικό θα περιέχει:

- 1) Αναλυτικό Πρόγραμμα Επιμόρφωσης (για όλα τα στάδια της Επιμορφωτικής Διοργάνωσης),
- 2) Οδηγό Σπουδών,
- 3) Κύριο Επιμορφωτικό Υλικό,
- 4) Οδηγό του Επιμορφωτή,
- 5) Κατάλογο Προτεινόμενων Βιβλίων,
- 6) Πρόσθετο Υλικό σε έντυπη ή/και ψηφιακή μορφή.

3.5.4 Σχεδιασμός και Υλοποίηση Διαδικτυακού Περιβάλλοντος Υποστήριξης Επιμορφωτικού Έργου

Στη διεύθυνση www.epimorfosi.edu.gr θα υλοποιηθεί ένα ολοκληρωμένο περιβάλλον επιμόρφωσης εκπαιδευτικών, το οποίο ενδεικτικά θα περιλαμβάνει:

1. Διαχείριση του συνόλου των οργανωτικών ζητημάτων,
2. Διαχείριση εκπαιδευτικού υλικού,
3. Παροχή επιμορφωτικών σεμιναρίων με ηλεκτρονικό τρόπο (e-learning),
4. Κοινωνική δικτύωση επιμορφωτών και επιμορφούμενων- Σύνδεση με διαβίου μάθηση,

5. Περιβάλλον σύγχρονης τηλεκπαίδευσης και βιντεοσκοπημένων επιμορφωτικών δράσεων ,
 6. Πιλοτική εφαρμογή περιβάλλοντος εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων (learning by design),
 7. Σχεδιασμό διαδραστικών περιβαλλόντων συνεργασίας εκπαιδευτικών, Δημιουργία κοινοτήτων μάθησης,
 8. Συνέργεια με τις σχεδιαζόμενες δράσεις του ψηφιακού σχολείου.
- Η πλατφόρμα σχεδιάζεται ώστε να είναι σε θέση να υποστηρίζει το σύνολο του οργανωτικού, διοικητικού και εκπαιδευτικού έργου της επιμόρφωσης. Το τελικό παραδοτέο προτείνεται να διατεθεί με άδεια χρήσης ελεύθερου λογισμικού/ λογισμικού ανοικτού κώδικα, για χρήση από οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, στην Ελλάδα ή στον κόσμο.

3.5.5 Αξιολόγηση του συνόλου του Επιμορφωτικού Προγράμματος

Για την καλή λειτουργία του Προγράμματος είναι σκόπιμο να υπάρχει διαρκής εσωτερική αξιολόγηση. Η αξιολόγηση μπορεί να διακριθεί αφενός στον τρόπο εφαρμογής του Προγράμματος (αξιολόγηση εφαρμογής) και αφετέρου στην αξιολόγηση των επιμορφωτών κάθε επιπέδου (αξιολόγηση επιμορφωτών).

Αξιολόγηση Εφαρμογής: Η αξιολόγηση αυτή θα είναι και διαμορφωτική, δηλαδή θα έχει άμεση επιρροή στην υλοποίηση ή/ και αναπροσαρμογή, εφόσον κριθεί αναγκαίο, του Προγράμματος, ανάλογα με το στάδιο λειτουργίας τους. Κυρίως θα πραγματοποιείται την διάγνωση δυσχερειών καθώς και την μελέτη και εφαρμογή διορθωτικών κινήσεων προς όλα τα στάδια των επιμορφώσεων κατά τη διάρκεια υλοποίησης του Προγράμματος και ανά επιστημονικό πεδίο.

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην αξιολόγηση της πιλοτικής εφαρμογής, καθώς αποτελεί σημείο που θα μπορούσε να θεωρηθεί «βάση» για την περαιτέρω υλοποίηση του Προγράμματος. Επιπροσθέτως, στο πλαίσιο των δράσεων αξιολόγησης, θα συμπεριληφθεί και η αξιολόγηση της παραγόμενης δικτυακής πλατφόρμας.

Αξιολόγηση Επιμορφωτών: Θα χρησιμοποιηθούν μεθοδολογίες αξιολόγησης που θα αφορούν στους Επιμορφωτές Α' και Επιμορφωτές Β' επιπέδου, (ενδεικτικά ερωτηματολόγια βαθμού ικανοποίησης σε κάθε επίπεδο), ώστε να υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης, είτε για το σύνολο των Επιμορφωτών είτε για κάθε «οντότητα» επιμορφωτή, όπου απαιτείται, γεγονός που θα συμβάλει στο να γίνουν πιο αποτελεσματικοί στην υλοποίηση του έργου τους.

Η αξιολόγηση θα γίνεται εσωτερικά από την Κεντρική Επιτροπή Συντονισμού της Πράξης και με τη συμβολή Ειδικών Επιστημόνων, οι οποίοι θα καλούνται από την παραπάνω Επιτροπή, ανάλογα με την περίπτωση.

3.5.6 Οργανωτική Διάρθρωση του Προγράμματος Επιμόρφωσης

Η προτεινόμενη οργανωτική διάρθρωση του προγράμματος έχει ως εξής:

A. Κεντρική Επιτροπή Συντονισμού και Παρακολούθησης της Πράξης (Κ.Ε.Σ.Π.)

Η Κ.Ε.Σ.Π. έχει ως αρμοδιότητα τον εν γένει συντονισμό των ομάδων που εργάζονται στην Πράξη, την επίβλεψη για την ομαλή λειτουργία αυτών, την ποσοτική και ποιοτική αποτίμηση των παραδοτέων και την αξιολόγησή τους. Η ΚΕΣΠ μεριμνά για τη διασύνδεσή της με τους υπευθύνους των προγραμμάτων σπουδών, την επιμόρφωση επιμορφωτών Β' επιπέδου και το ψηφιακό σχολείο. Τα προγράμματα αυτά ορίζουν τους εκπροσώπους τους, που θα αποτελούν τους συνδεδετικούς κρίκους με το μείζον πρόγραμμα επιμόρφωσης.

Στην ΚΕΣΠ προτείνεται να συμμετέχουν ένας εκπρόσωπος από κάθε φορέα από κάθε φορέα υλοποίησης και ένας εκπρόσωπος του Υπουργείου Παιδείας. Καθ' όλη τη διάρκεια του επιμορφωτικού προγράμματος και με ευθύνη της ΚΕΣΠ, προτείνεται η δημιουργία ομάδων των οποίων οι αρμοδιότητες και η διακριτικότητα τους θα καθορίζονται θεσμικά από αυτήν.

B. Συμβουλευτική Επιτροπή (Σ.Ε.)

Η Σ.Ε. προσφέρει συμβουλευτική και επιστημονική στήριξη στην Κ.Ε.Σ.Π. για ζητήματα που σχετίζονται με τη διαδικασία της επιμόρφωσης και τις δραστηριότητες της Πράξης.

Η Σ.Ε. ορίζεται με απόφαση της Κ.Ε.Σ.Π.

Στη Συμβουλευτική Επιστημονική Επιτροπή προτείνεται να μετέχουν:

- Διεθνείς Εμπειρογνώμονες με σημαντική εμπειρία σε προγράμματα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών και δράσεις δια βίου μάθησης,
- Προσωπικότητες από τον Ελληνικό Ακαδημαϊκό Χώρο,
- Προσωπικότητες των Γραμμάτων και των Τεχνών,
- ο Πρόεδρος του Π.Ι.,
- ο Πρόεδρος του Κ.Ε.Ε.,
- ένας εκπρόσωπος της Δ.Ο.Ε (Θα οριστεί από την ομοσπονδία)
- ένας εκπρόσωπος της Ο.Λ.Μ.Ε (Θα οριστεί από την ομοσπονδία)
- ένας εκπρόσωπος (μέλος ΔΕΠ) από το σύνολο των επιστημονικών ομάδων (ο οποίος θα οριστεί από τις ομάδες),
- ένας εκπρόσωπος από το σύνολο των Ομάδων Εκπαιδευτικής Πρακτικής και Εφαρμογών (ο οποίος θα οριστεί από τις ομάδες),
- ένας εκπρόσωπος από το σύνολο των Εγκαρσίων Ομάδων (ο οποίος θα οριστεί από τις ομάδες),
- Υπεύθυνοι Καινοτομικών Προγραμμάτων παλαιότερων ετών (π.χ. «ΜΕΛΙΝΑ»),
- ένας εκπρόσωπος από τους Προϊσταμένους Επιστημονικής και Παιδαγωγικής Καθοδήγησης Α'θμιας και Β'θμιας Εκπαίδευσης (ο οποίος θα οριστεί από τους ίδιους),

- ένας εκπρόσωπος από την Ελληνική Επιστημονική Ένωση για τις ΤΠΕ στην εκπαίδευση (ΕΤΠΕ) (ο οποίος θα οριστεί από τους ίδιους),
- ένας εκπρόσωπος του Ελληνικού Δικτύου για την Ανοικτή και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση (ΕΔΑΕ) (ο οποίος θα οριστεί από τους ίδιους τους φορείς),
- ένας εκπρόσωπος της Ελληνικής Εταιρείας Ελεύθερου Λογισμικού ΕΕΛ/ΛΑΚ (ο οποίος θα οριστεί από τους ίδιους τους φορείς).

Γ. Επιστημονικές Ομάδες για τη Διδακτική του Γνωστικού Αντικειμένου

Καθ' όλη τη διάρκεια του επιμορφωτικού προγράμματος και με ευθύνη της Κ.Ε.Σ.Π., προτείνεται η σύσταση επιστημονικών επιτροπών, έργο των οποίων είναι η οριοθέτηση των αξόνων και η διαμόρφωση του υλικού επιμόρφωσης για την παιδαγωγική κατάρτιση και τη διδακτική του γνωστικού αντικειμένου.

Σε κάθε επιστημονική ομάδα συμμετέχουν:

1. ένας εκπρόσωπος από κάθε αντίστοιχο τμήμα ΑΕΙ- ΤΕΙ που θα ορίζεται από με απόφαση του οικείου Τμήματος, κατόπιν πρόσκλησης της Κ.Ε.Σ.Π. σε όλα τα Πανεπιστήμια και ΤΕΙ της χώρας,
2. ένας Σύμβουλος- Πάρεδρος σχετικός με το γνωστικό αντικείμενο, που θα προτείνεται από το Π.Ι.

Η κάθε επιστημονική ομάδα επιλέγει το συντονιστή της.

Ε. Ομάδες Εκπαιδευτικής Πρακτικής και Εφαρμογών

Καθ' όλη τη διάρκεια του επιμορφωτικού προγράμματος και με ευθύνη της Κ.Ε.Σ.Π., προτείνεται η σύσταση Ομάδων εκπαιδευτικής πρακτικής και εφαρμογών. Το έργο των ομάδων αυτών είναι η διαμόρφωση υλικού σχετικά με διδακτικές πρακτικές και εφαρμογές ανά γνωστικό αντικείμενο (σχέδια διδασκαλίας, σενάρια διδασκαλίας, ετήσιος προγραμματισμός).

Οι συντονιστές αυτών των ομάδων είναι είτε μέλη ΔΕΠ είτε στελέχη της εκπαίδευσης και του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου είτε εκπαιδευτικοί με αυξημένα προσόντα και σημαντική εμπειρία στο σχεδιασμό και την εφαρμογή διδακτικών πρακτικών.

Τα μέλη των ομάδων μπορεί να είναι είτε στελέχη της εκπαίδευσης είτε εκπαιδευτικοί με αυξημένα προσόντα και σημαντική εμπειρία στο σχεδιασμό και την εφαρμογή διδακτικών πρακτικών. Τα μέλη των ομάδων αυτών επιλέγονται μετά από ανοιχτή δημόσια πρόσκληση.

Δ. Εγκάρσιες Ομάδες

Καθ' όλη τη διάρκεια του επιμορφωτικού προγράμματος και με ευθύνη της Κ.Ε.Σ.Π., προτείνεται η σύσταση Εγκάρσιων Ομάδων, οι οποίες υποστηρίζουν τις οριζόντιες δράσεις του επιμορφωτικού προγράμματος. Οι εγκάρσιες ομάδες θα οριστικοποιηθούν μετά από σχετική μελέτη. Τα μέλη των ομάδων αυτών επιλέγονται μετά από ανοιχτή δημόσια πρόσκληση.